

בס"ד

אתר תנועת אריאל – מאגר הפעולות והצ'ופרים

תהיה מדינה יהודית. ובה צבא יהודי. וגם אם אנחנו כבר לא נהיה בין החיים, כי נמות בשיבה טובה בעיר עברית לחופי הים התיכון, הרי שבנינו ונכדינו ודאי יחיו שם".

"אוי, יענק'ל, מדינה יהודית, הא?" נאנח דוד למשמע דבריו של חברו הטוב. "ודאי תגיד שיהיו בה ערים גדולות ועבריות ובהן גינות ירוקות ומטופחות, שוטרים יהודים, ושופטים יהודים, ושמה של המדינה הזאת ילך לפניך כאחת האומות המפותחות והמוצלחות. דעתך באמת השתבשה עליך, ועוד מעט ישמעו אותנו השומרים ונראה מה יהיו חלומותיך".

"כן, דוד", המשיך יענק'ל ללחוש באוזני חברו. "זה בדיוק מה שיקרה. וילדים יהודים יהלכו ברחובות גאים ושמחים. וקיבוץ גלויות יתרחש".

קול פסיעות מגפיים נקש מחוץ לבלוק. יענק'ל ודוד נחרדו. ירייה נשמעה, ואז קול גרירת גופה. "אתה תראה", לחש עכשיו, שפתיו נעות וקולו לא יישמע כמעט. "יריות עוד יירו כדי להגן על כבודם וגופם של יהודים. בעוד מאה שנה נינינו יאחזו בנשק ויגנו על עצמם. ואיש לא יעז להשפיל כף את עמנו בלי לדעת שמחיר כבוד מנשוא יושט עליו".

עיניו של דוד החלו לזלוג דמעות. "אני כל כך רוצה להאמין שכך יקרה, אך ראה נא, אחי היקר, את שפלותנו ודלותנו. היינו לבוז ולמרמס. המילה 'ז'יד' היא הקללה הנוראה ביותר שאתה יכול להוציא כיום מפין בחלק זה של העולם. הלוואי שיכולתי לומר שדברך הם כמים רעננים על פנים לאות, אך איני מוצא בי מקום להאמין בהם".

"אתה זוכר", ליטף יענק'ל את גוו הפצוע של חברו, "שלמדנו על רבי עקיבא שראה שועל יוצא מקודש הקודשים וצחק?"

"זוכר", ענה דוד וניגב את דמעותיו. "שאלו אותו חבריו מפני מה אתה צוחק, והוא אמר להם מפני שכתוב 'שועלים הילכו בו', כלומר התגשמה נבואת החורבן ולכן ודאי שתתרחש נבואת הגאולה".

"יפה, ידידי", אמר לו יענק'ל בפנים טובות. "היש לך שועלים רשעים מאלה שאנו רואים פה בכל יום ויום? היש לך מקום נורא וקדוש יותר מהמקום הזה, שבו נשפך לארץ כמים דמם של קרובינו, חברינו, בני עמנו? שועלים מהלכים כאן בהמוניהם – הכיזד זה לא תתקיים לאחר החורבן הנורא הזה נבואת גאולה כבירה פי כמה? הלא תודה שאין בכך שום היגיון".

דוד הביט ביענק'ל ותלה בו שתי עיניים שכבר ראו הכול. הוצאות להורג בתלייה, עינויים שונים ומשונים, מכות פרגול עזות שהצטוו הורים להכות את בניהם אחרת יירצחו בירייה. ואז נעצמו העיניים, ומפיו הסדוק והרעב נשמעו שתי המילים האחרונות בחייו של דוד: "יענק'ל, ניחמתני".

בס"ד

אתר תנועת אריאל – מאגר הפעולות והצ'ופרים

יענק'לה פרום דה בלוק/אריאל שנבל

מורעבים, שבורים ורצוצים מעבודת הפרך היומית במפעל הגומי הסינתטי "בונה ורקה" שליד העיר מונוביץ, שכבו יענק'ל ודוד על דרגשי העץ הגסים והצפופים להחריד בבלוק העץ הקודר במחנה אושוויץ-בירקנאו. זהו הבלוק שבחודשים האחרונים היה לביתם, לאחר שגורשו יחדיו מעירת ילדותם במזרח פולין והגיעו למחנה המוות. תמיד זכרו את עצמם יחד. שניהם ילידי אותה שנה, 1918. הם הלכו לאותו הגן, חלקו את אותו ספסל לימודים, פעלו יחדיו באותה תנועת הנוער. אפילו תכננו בסתר ליבם להתחתן עם שתי תאומות החן של משפחת פישל.

אבל אז פרצה המלחמה, וחייהם הפכו לגיהנום. במשך כשנתיים הצליחו בניסי ניסים, הם ובני משפחותיהם, לחמוק פעם אחר פעם מידי חיילי האס-אס ועזריהם הפולנים. פעם, בעזרת פקיד בכיר בממשל הפולני שהכיר אביו של דוד והנפיק לכולם תעודות מזויפות. פעם, כשהתחבאו במרתף של אסם בעיירה שכוחת אל, אצל זוג מבוגר שהתנגד לנאצים. אבל אז הם נתפסו. ולאחר נסיעה של כמה ימים ברכבת בקר הגיעו למקום ששמו מעורר צמרמורת בלב כל אדם ששמץ אנושיות דבקה בו – אושוויץ.

אחרי יממה אחת במחנה כבר הבינו יענק'ל ודוד שהם נשארו לבד. אחיהם ואחיותיהם הקטנים, כמו הוריהם המבוגרים, נשלחו בידי מפלצות האדם שמאלה, למוות במשרפות. הם, בני 24 בשנת 1941, נמצאו כשירים לעבודה ונשלחו יחדיו ימינה. מהר מאוד הבינו שהם חייבים להחזיק זה את זה, ולא – יקרסו שניהם. יענק'ל היה החולם. לא הפסיק לקוות שהנה הכול נגמר. גם ברגעים הקשים ביותר ניסה לשמור על אופטימיות, הגם שהדבר הלך ונעשה קשה מיום ליום.

דוד היה הפרקטי. כל יום שהתעורר לפנות בוקר מנביחות הנאצים, מנסה להתלבש במהירות ובד בבד להימנע ממכות המגלב שחורצות בגבו שבילי דם שותתים וכואבים, סתם כך בשביל השעשוע, היה מבחינתו אירוע מוזר שלא היה אמור להתרחש. אנשים כמונו אמורים למות, היה אומר ליענק'ל, ויענק'ל, גם הוא כואב ומצומק, לא נתן שתישבר רוחו, רוחם. אנחנו אמורים למות, היה אומר לדוד, שימותו הארורים.

וכך, בעוד לילה ארוך כזה בסתיו 1942, כשלפניהם עוד יום שחור משחור של התעללות משברת עצמות, וכשהתנומה החטופה מסרבת לבוא, לחש יענק'ל לדוד: "הרי המלחמה תיגמר מתישהו. בוא נמריא לכמה דקות מעל כנפי הכאן והעכשיו. בוא נדבר על מה שיקרה לנו כשנהיה בני מאה". דוד חשב שיענק'ל השתגע לגמרי. זה לא היה נדיר במחנה. אבל יענק'ל חייך את חיוכו המוכר, גם אם זה הפך לרזה מאוד ושברירי מאז שהגיעו לכאן לפני יותר משנה, ודוד הבין שיענק'ל נשאר יענק'ל.

"כשנהיה בני מאה, בשנת 2018, אני לא אחיה", אמר דוד. "וגם אתה לא. וגם לא בני ולא נכדיי. כי לא יהיה לנו זכר".

"הס לך, דוד כאח לי, ודאי שנחיה", גער בו יענק'ל. "ולא סתם, אלא בארץ ישראל. ושם